

III. 61 Ráma žádá vysvětlení iluzorních představ „já“ a „svět“.

RÁMA se zeptal: Svatý muži, vysvětli mi prosím stručně ještě jednou, jak poprvé a bez příčiny vzniknou iluzorní představy „já“ a „svět“.

VASIŠTHA odpovídal: Všechny věci jsou stejným způsobem obdařeny Inteligencí a To nestvořené je vším, je to Já všech věcí. Když užíváme vyjádření „všechny věci“, je to jen slovní obrat, neboť existuje pouze neomezené Vědomí neboli *Brahman*. Tak jako neexistuje rozdíl mezi zlatým náramkem a zlatem nebo mezi vlnkou a vodou, neexistuje ani rozdíl mezi vesmírem a neomezeným Vědomím. Vědomí samo o sobě je vesmírem, ale vesmír jako takový není Vědomím. Náramek je vyroben ze zlata, ale zlato není vyrobeno z náramku. Tak jako považujeme člověka s jeho údy za jeden celek, stejně tak chápeme, že neomezené Vědomí je všemi bytostmi a přitom není rozdělené.

S neomezeným Vědomím je neodmyslitelně spjata neuvědomování si jeho neomezené povahy. Pak se zdá, že se Vědomí projeví jako „já“ a „svět“, přičemž tyto představy existují v neomezeném Vědomí podobně, jako si lze v kusu mramoru představit tvar, který z něho dosud nebyl vytesán. Tak jako vlny na klidném moři existují pouze v možnosti, tak v neomezeném Vědomí existuje v možnosti svět. A to se označuje jako stvoření. Slovo „stvoření“ nemá žádný jiný význam. Žádné stvoření v nejvyšším Bytí či neomezeném Vědomí nevznikne a neomezené Vědomí není do žádného stvoření zapojeno. Mezi neomezeným Vědomím a stvořením neexistuje oddělený vztah.

Neomezené Vědomí pohlédne na Inteligenci ve svém nitru, jako by byla od něj oddělena, ačkoli od něj oddělena není, podobně jako od větru není oddělen jeho pohyb. Ve chvíli, kdy se toto falešné oddělení objeví, vznikne ve Vědomí představa prostoru, která se silou Vědomí projeví jako prvek prostor. Později Vědomí přijme představu vzduchu a poté představu ohně, takže se na základě toho projeví oheň a světlo. Dále vznikne představa vody a s ní spojená vlastnost chutě a nakonec představa země s vlastnostmi vůně a pevnosti. Tak se projeví prvky vody a země.

VASIŠTHA pokračuje: Neomezené Vědomí s tím zároveň přijme představu jednotky času, rovné jedné miliontině doby mrknutí oka, a z ní odvodí časovou linii, která vede až k epoše, jež zahrnuje několikero opakování po sobě jdoucích čtyř věků a představuje délku trvání jednoho kosmického stvoření. Samotného neomezeného Vědomí se to však nijak nedotýká, neboť neomezené Vědomí nemá začátek, střed ani konec a není v něm vznik ani zánik, které jsou podstatné pro každé časové trvání.

Neomezené Vědomí samo o sobě je Skutečností, neustále probuzenou a osvícenou, a i se stvořeným světem je stále stejné. A je to neomezené Vědomí, jež je zároveň neosvíceným projevením stvořeného světa, ale i po tomto stvoření je stále stejné. Je stále

totéž. Jakmile jedinec ve svém Já a skrze Já pochopí, že Vědomí znamená Absolutno či *Brahman*, pak jej zakouší ve všem a pocituje jej jako jedinou energii prostupující všemi jeho údy.

Lze říci, že tento projevený svět je skutečný jen v tom smyslu, že jde o projev Vědomí a přímou zkušenost, a je neskutečný, chopí-li se ho mysl a smyslové orgány. Vítr je skutečný, lze-li vnímat jeho pohyb, ale není-li tu pohyb, vítr neexistuje. A projevený svět je také chápán dvojím způsobem, jako skutečný i jako neskutečný. Projevení tří světů podobné fatě morgáně neexistuje odděleně od nejvyššího *Brahman*.

Stvoření existuje v *Brahman*, tak jako existuje klíček rostliny v semínku, tekutost ve vodě, sladkost v mléce a pálivost v chilli papričce. V důsledku nevědomosti se však stvoření zdá být na *Brahman* nezávislé a od něj oddělené. K existenci světa jako čirého odrazu v nejvyšším *Brahman* neexistuje žádný důvod. Jakmile je tu představa stvoření, stvořený svět se zdá existovat, jakmile je tu díky vlastnímu úsilí pochopení toho, co je nestvořené, pak tu žádný stvořený svět není.

Nikdy nikde nebylo nic stvořeno a nikdy nikde nespěje nic ke konci. Nejvyšší *Brahman* je všechno, je nezrozené a stálé, je to nejvyšší mír a čiré Vědomí. V každém atomu se projevují světy uvnitř světů. Co je jejich příčina a jak vznikají?

Pokud a jakmile se člověk zbaví představ „já“ a „svět“, je osvobozen. Jedinou překážkou k tomu je představa „já jsem to a to“. Ten, kdo pozná neomezené Vědomí jako bezejmennou a bezforemnou podstatu vesmíru, zvítězí nad *samsárou*, nad koloběhem života a smrti.